

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

Govor predsednice Republike Slovenije dr. Nataše Pirc Musar na proslavi ob 30. obletnici

Državne slovenske samouprave

Petek, 28. november 2025, gledališče v Monoštru

VELJA GOVORJENA BESEDA.

Spoštovani predsednik republike Madžarske dr. Tamás Sulyok,

spoštovani Karel Holec, predsednik Državne slovenske samouprave,

spoštovane pripadnice in spoštovani pripadniki slovenske skupnosti v Porabju,

cenjeni visoki gostje, dame in gospodje.

Skupaj s predsednikom Madžarske in številnimi prijatelji z obeh strani meje danes v Monoštru praznujemo pomemben mejnik – 30. obletnico ustanovitve Državne slovenske samouprave, ene od dveh krovnih organizacij Slovencev na Madžarskem, ki je okrepila slovensko skupnost na Madžarskem, ji dala nov zagon in zavedanje o tem, kaj pomenijo pravice in pripadnost narodnim skupnostim.

Zgodovina temu območju ni bila naklonjena. Trdoživost tukajšnjega slovenskega prebivalstva je precej prispevala k temu, da je preživel številne preizkušnje, obstal ter še danes ponosno ohranja svojo kulturo in vero, porabsko slovensko identiteto, pesmi in plese. Že petindvajset let se vsak dan na slovenskem Radiu Monošter sliši čudovito porabsko narečje – »domanja porabska rejč«. Vsa ta izjemna dediščina se prenaša na mladi rod, na vas, dragi »naši mlajši«, kot vam tu pravijo, ki vam je zaupana prihodnost Porabja in slovenske skupnosti.

Vedite, da sta dvojezičnost in večjezičnost bogastvo, odraščanje z dvema ali več kulturami pa privilegij, ki omogoča širši pogled na svet in odprtost ter vas oblikuje v razmišljujoče posameznike. Vaša znanja, energija in ustvarjalnost bodo tiste sile, ki bodo ohranjale živost porabske slovenske skupnosti tudi v prihodnje.

Seveda pa nobena organizacija ne živi zares, če nima predanega in aktivnega članstva ter široke podpore v skupnosti, kar vse premoreta Državna slovenska samouprava in tudi Zveza Slovencev na Madžarskem, ki je letos praznovala 35. obletnico. Naloge in aktivnosti obeh organizacij se prepletajo in medsebojno dopolnjujejo. Skupaj z zagovornico Slovencev v madžarskem parlamentu tvorite močno institucionalno oporo in oblikujete vizijo skupnosti. Dragi rojaki in rojakinje, srčna hvala vsakemu od vas, ki ves ta čas delujete za blaginjo slovenstva na Madžarskem.

Dovolite, da ob tej priložnosti izrazim globoko zahvalo in priznanje obema predsednikoma Državne slovenske samouprave, najprej Martinu Ropošu, ki je organizacijo vodil od njene ustanovitve do leta 2019, in njegovemu nasledniku, zdajšnjemu predsedniku Karlu Holecu. Obema sta bila materni jezik in narodna zavest položena v zibelko ter ju oblikovala v prepoznavna in cenjena narodnostna voditelja.

Spoštovani.

Veseli me, da se bova danes s predsednikom Sulyokom v Lendavi udeležila tudi praznovanja ob 50. obletnici Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti, osrednje organizacije avtohtone madžarske narodne skupnosti v Sloveniji.

Navedene organizacije so subjekti, ki manjšinama v Sloveniji in na Madžarskem omogočajo družbeno in politično delovanje ter zagotavljajo manjšinsko življenje na vseh področjih, od vzgoje, izobraževanja in kulture do gospodarstva in čezmejnega sodelovanja. »Sestrške« organizacije se tudi čedalje bolj povezujejo, saj jih druži pripadnost skupni čezmejni regiji, ob tem kljubujejo podobnim izzivom ter vprašanjem obstoja in razvoja narodnih skupnosti v današnjem nestabilnem svetu.

Najina skupna prisotnost na jubilejnih slovesnostih je dokaz, da Slovenija in Madžarska vzorno sodelujeta na področju zaščite narodnih manjšin, saj se obe zavedata, da so porabski Slovenci in prekmurski Madžari trdni most med državama.

Za zagotavljanje visoke ravni zaščite in pravic pripadnikov slovenske in madžarske manjšine sta državi leta 1993 sklenili dvostranski Sporazum o zagotavljanju posebnih pravic slovenske narodne manjšine v Republiki Madžarski in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji, ki ga državi uspešno uresničujeta tudi z mehanizmom mešane medvladne komisije.

Danes torej s čezmejno počastitvijo dveh pomembnih obletnic upravičeno slavimo tudi zrelost obeh držav na področju varstva narodnih manjšin.

Če se ob tej priložnosti ozremo v preteklost z zornega kota narodnih manjšin, lahko ugotovimo, da v Evropi skorajda ni naroda, ki v nekem zgodovinskem obdobju, zlasti na obmejnih območjih, ne bi izkusil obeh položajev – manjšinskega in večinskega. Manjšinska izkušnja ali bolje rečeno preizkušnja je bila in je še vedno zahtevna, pogosto tudi boleča. To velja tako za skupnost kakor tudi za posameznike.

Pot, ki ste jo prehodili porabski Slovenci, kaže, da je mogoče tudi iz nekoč neugodnega manjšinskega položaja zgraditi povezano, uspešno in samozavestno skupnost, usmerjeno v prihodnost. Pri tem vam je bila v pomoč madžarska država, ki je po spremembi političnega režima manjšinam omogočila oblikovanje narodnostnih samouprav. Obe državi sta v novejšem obdobju oblikovali skupni razvojni sklad v podporo gospodarskemu in družbenemu razvoju narodnostno mešanega območja na obeh straneh slovensko-madžarske meje, ki s financiranjem projektov iz tega sklada že prinaša prve rezultate.

Na napredek v zadnjih desetletjih lahko pogledamo tudi z vidika ustanovitelja madžarske države in krščanskega svetnika Svetega Štefana. V njegovi zapuščini najdemo dragoceno misel o tem, da je država enega jezika in le enih običajev šibka in ranljiva. Sveti Štefan je pred več kot tisočletjem razumel, da raznolikost državam prinaša večjo modrost, moč in stabilnost. Verjel je, da skupnost, ki se zapre vase, sčasoma postane krhka, medtem ko odprta skupnost obstane in raste.

Vesela sem, da imajo Slovenci na Madžarskem in Madžari v Sloveniji danes priložnost živeti v skladu s tem naukom. Obe narodni skupnosti in njuni osrednji organizaciji ves čas izkazujeta odprtost in pripravljenost na skupno premagovanje izzivov sodobnega časa.

Naj bo tako tudi v prihodnje, še enkrat iskrene čestitke vsem in dobre želje ob jubileju slavljenki – Državni slovenski samoupravi.